

การทดลองที่ 1 ลอจิกเกตและวงจรบวกเลข (Logic Gates and Adder Circuit)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถใช้งานเครื่องมือและอุปกรณ์ สำหรับการทดสอบวงจรดิจิทัลเบื้องต้นได้
2. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจการทำงานของไอซีลอจิกเกตพื้นฐาน
3. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจการทำงานของวงจรบวกเลข

บทนำ

ในการทดลองนี้นักศึกษาจะได้ฝึกการใช้งานเครื่องมือและรู้จักกับอุปกรณ์ไอซีลอจิกเกตเบื้องต้น โดยเครื่องมือที่ใช้คือ ลอจิกเทรนเนอร์ (Logic Trainer) สำหรับไอซีลอจิกเกตที่ใช้ทดลองเป็นชนิด AND, OR, NOT (Inverter), XOR และ NAND

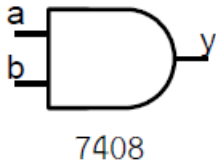
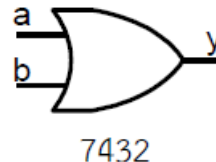
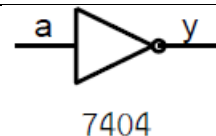
รูปที่ 1 ลอจิกเทรนเนอร์

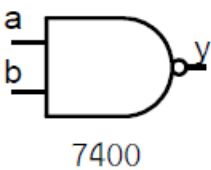
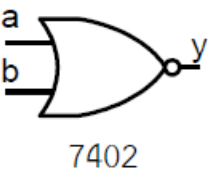
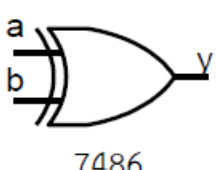
Logic Trainer

1. **Power Supply** เป็นส่วนจ่ายแรงดันให้กับอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง แรงดันที่จ่ายมี 4 ระดับคือ +5V, -5V, +12V และ -12V ส่วน 0V คือ Ground (GND) สำหรับในการทดลองนี้เราใช้แรงดัน **+5V เท่านั้น** หากในวงจรที่นักศึกษาทำกำลังต่อการเกิดลัดวงจรวงจรป้องกันจะทำงาน ดวงไฟโอเวอร์โหลด (Overload) จะสว่างขึ้น นักศึกษาต้องรีบปลดสายจากวงจรที่เชื่อมต่อกับ Power Supply แล้วกดปุ่ม รีเซ็ต (Reset) หรือปิดเครื่องแล้วเปิดใหม่ แล้วตรวจสอบหาสาเหตุที่ทำให้เกิดการลัดวงจร
2. **Logic Switch** เป็นส่วนที่ใช้ป้อนอินพุตให้กับวงจรลอจิก ประกอบด้วยสวิตช์โยกและดวงไฟแสดงสถานะจำนวน 8 หลัก จาก 0 ถึง 7
 - โยกสวิตช์ไปที่ ON เพื่อป้อนอินพุตลอจิก “1” (แรงดัน 5V) ให้กับวงจร โดยไฟแสดงสถานะสีแดงจะสว่าง
 - โยกสวิตช์ไปที่ OFF เพื่อป้อนอินพุตลอจิก “0” (แรงดัน 0V) ให้กับวงจร โดยไฟแสดงสถานะสีเขียวจะสว่าง
3. **Logic Monitor** เป็นส่วนที่ใช้ตรวจสอบค่าลอจิก โดยใช้หลอดไดโอดเปล่งแสง (LED) จำนวน 8 หลอดสำหรับแสดงผล
 - หาก LED สว่างเป็นสีแดง ผลลัพธ์คือลอจิก “1”
 - หาก LED สว่างเป็นสีเขียว ผลลัพธ์คือลอจิก “0”
 - หาก LED ไม่ติด หมายถึงไม่มีแรงดัน

ไอซีลอจิกเกต

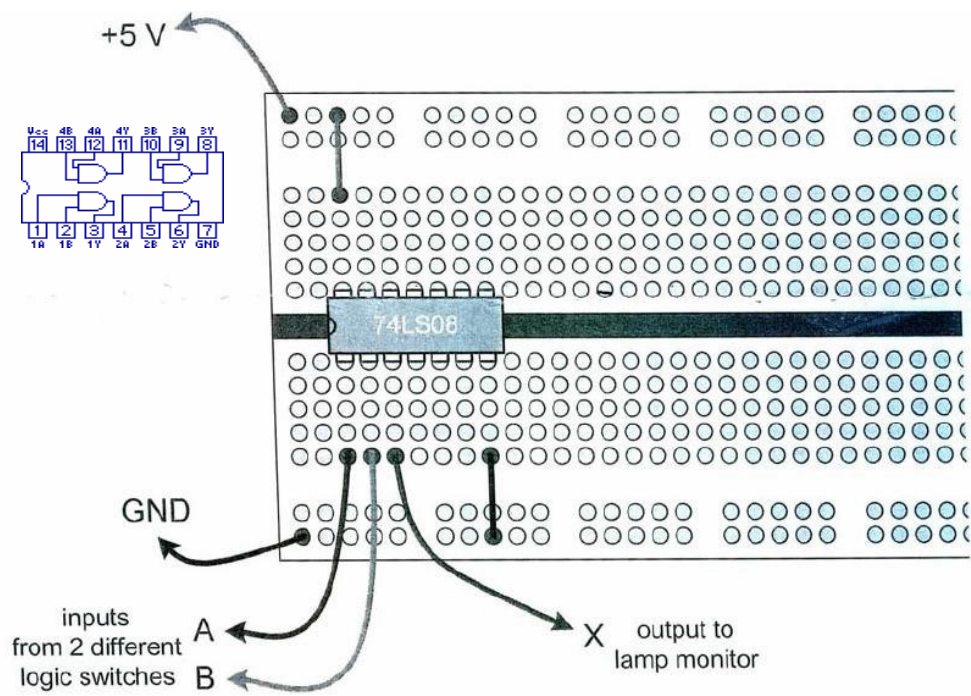
ภายในไอซีลอจิกเกตจะบรรจุเกตต่างๆ ได้แก่ AND, OR, NOT และ XOR เป็นต้น โดยไอซีลอจิกเกตมีมากมายหลายชนิดและหลากหลายแบบ ในการทดลองนี้จะให้นักศึกษารู้จักไอซีลอจิก 6 ชนิดคือ

ลำดับ	สัญลักษณ์/เบอร์ไอซี	Truth Table	รายละเอียด															
1		<table><tr><th>a</th><th>b</th><th>y</th></tr><tr><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>0</td><td>1</td><td>0</td></tr><tr><td>1</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>1</td><td>1</td><td>1</td></tr></table>	a	b	y	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	1	1	AND gate จากรูปมีสองอินพุต หนึ่งเอาต์พุต ลักษณะของเอาต์พุตมีค่าเป็น “1” ก็ต่อเมื่ออินพุตทั้งหมดเป็น “1” เท่านั้น กรณีอื่นๆ ค่าเอาต์พุตเป็น “0”
a	b	y																
0	0	0																
0	1	0																
1	0	0																
1	1	1																
2		<table><tr><th>a</th><th>b</th><th>y</th></tr><tr><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>0</td><td>1</td><td>1</td></tr><tr><td>1</td><td>0</td><td>1</td></tr><tr><td>1</td><td>1</td><td>1</td></tr></table>	a	b	y	0	0	0	0	1	1	1	0	1	1	1	1	OR gate จากรูปมีสองอินพุต หนึ่งเอาต์พุต ลักษณะของเอาต์พุต มีค่าเป็น “0” ก็ต่อเมื่ออินพุตทั้งหมดเป็น “0” เท่านั้น กรณีอื่นๆ ค่าเอาต์พุตเป็น “1”
a	b	y																
0	0	0																
0	1	1																
1	0	1																
1	1	1																
3		<table><tr><th>a</th><th>y</th></tr><tr><td>0</td><td>1</td></tr><tr><td>1</td><td>0</td></tr></table>	a	y	0	1	1	0	NOT gate หรือ Inverter มีหนึ่งอินพุต หนึ่งเอาต์พุต ผลลัพธ์ของเอาต์พุตเป็นส่วนกลับจาก									
a	y																	
0	1																	
1	0																	

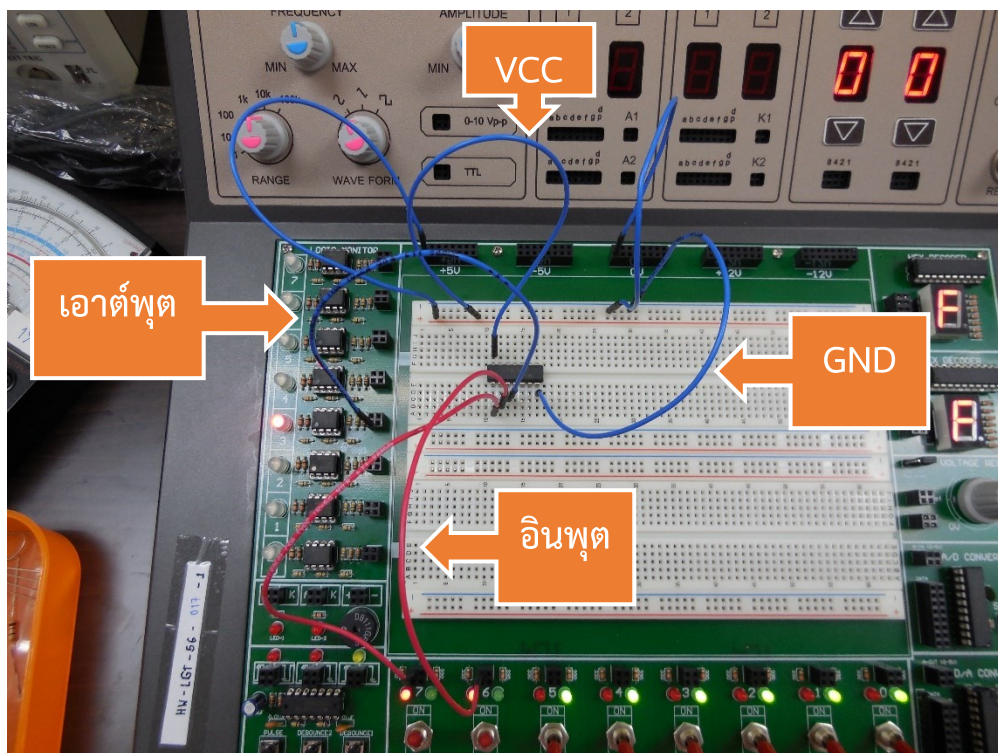
ลำดับ	สัญลักษณ์/เบอร์ไอซี	Truth Table	รายละเอียด															
			อินพุต															
4		<table><tr><th>a</th><th>b</th><th>y</th></tr><tr><td>0</td><td>0</td><td>1</td></tr><tr><td>0</td><td>1</td><td>1</td></tr><tr><td>1</td><td>0</td><td>1</td></tr><tr><td>1</td><td>1</td><td>0</td></tr></table>	a	b	y	0	0	1	0	1	1	1	0	1	1	1	0	NAND gate ลักษณะของสัญลักษณ์คล้ายกับ AND gate แต่ทางด้านเอาต์พุตเสมือนมี NOT gate เชื่อมต่ออยู่ภายใน ดังนั้นเอาต์พุตที่ได้มีลักษณะเป็นส่วนกลับของเป็น AND gate
a	b	y																
0	0	1																
0	1	1																
1	0	1																
1	1	0																
5		<table><tr><th>a</th><th>b</th><th>y</th></tr><tr><td>0</td><td>0</td><td>1</td></tr><tr><td>0</td><td>1</td><td>0</td></tr><tr><td>1</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>1</td><td>1</td><td>0</td></tr></table>	a	b	y	0	0	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0	NOR gate ลักษณะของสัญลักษณ์คล้ายกับ OR gate แต่ทางด้านเอาต์พุตเสมือนมี NOT gate เชื่อมต่ออยู่ภายใน ดังนั้นเอาต์พุตที่ได้มีลักษณะเป็นส่วนกลับของ OR gate
a	b	y																
0	0	1																
0	1	0																
1	0	0																
1	1	0																
6		<table><tr><th>a</th><th>b</th><th>y</th></tr><tr><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>0</td><td>1</td><td>1</td></tr><tr><td>1</td><td>0</td><td>1</td></tr><tr><td>1</td><td>1</td><td>0</td></tr></table>	a	b	y	0	0	0	0	1	1	1	0	1	1	1	0	XOR gate ย่อมาจาก Exclusive-OR gate ในรูปมีสองอินพุต หนึ่งเอาต์พุต ลักษณะของเอาต์พุตมีค่าเป็น “1” ก็ต่อเมื่ออินพุตไม่เข้าพวก และค่าเอาต์พุตเป็น “0” เมื่ออินพุตทุกตัวเป็น “0” ทั้งหมด หรือ อินพุตทุกตัวเป็น “1” ทั้งหมด
a	b	y																
0	0	0																
0	1	1																
1	0	1																
1	1	0																

ข้อควรทราบ

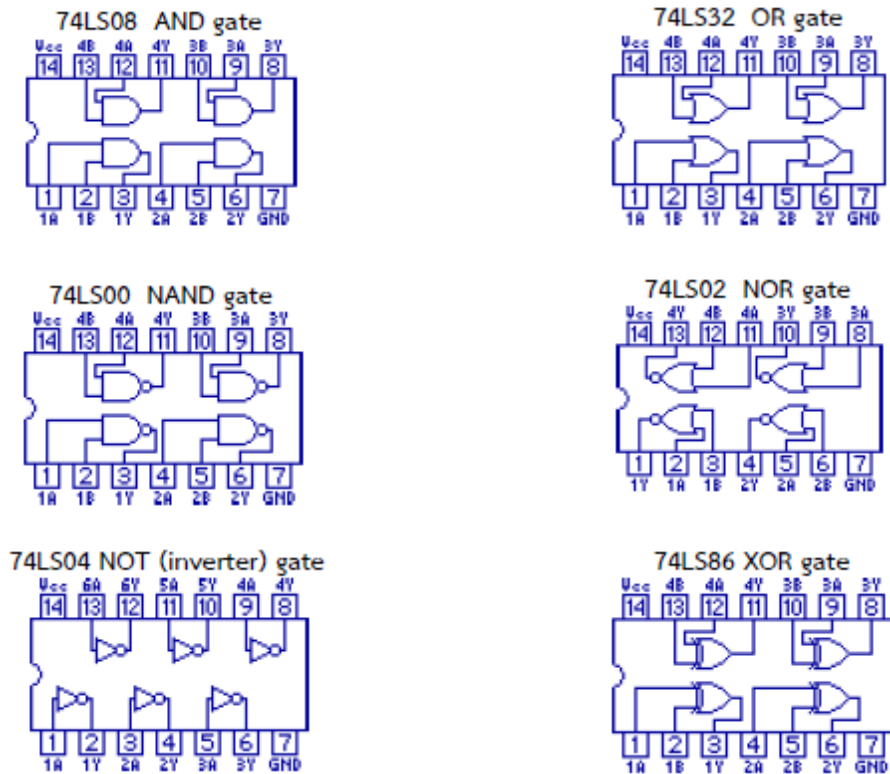
1. ก่อนลงมือทดลอง ต้องตรวจสอบความสมบูรณ์ด้านความปลอดภัย และการทำงานของอุปกรณ์และไอซีเสมอ!
2. ขา VCC รับแรงดันที่ป้อนให้แก่ไอซีขนาด +5V ส่วนขา GND เป็นขาราวด์ต่อกับ 0V หากต่อสลับขั้ว ไอซีอาจพังเสียหาย
3. ระดับลอจิก “0” (Low) มีแรงดันช่วง 0 - 0.5 V และระดับลอจิก “1” (Hi) มีแรงดันช่วง 2.5 – 5 V
4. การเชื่อมต่อวงจรบนโปรโตบอร์ดมีแนวการเชื่อมต่อในแนวตั้งกับแนวนอน สังเกตจากรูปที่ 2
5. ก่อนการต่อสายต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่า ไอซีลอจิกเกตที่ใช้เป็นชนิดใด ขาหนึ่งอยู่ที่ทิศทางใดโดยตรวจสอบได้จากรูปที่ 2 รูปที่ 3 และรูปที่ 4
6. การถอดไอซีออกจากโปรโตบอร์ดให้ใช้ไขควงจัดด้านข้างของไอซีอย่างระมัดระวัง เพื่อป้องกันขาไอซีชำรุดและอุบัติเหตุบาดเจ็บจากขาไอซีที่มันแฉก
7. เมื่อนักศึกษาทดลองข้อใดสำเร็จถูกต้อง จึงให้อาจารย์ตรวจสอบการทำงานของวงจร และเซ็นใบตรวจซึ่งอยู่ท้ายเอกสารนี้

รูปที่ 2 ไดอะแกรมแสดงตัวอย่างการต่อวงจร

รูปที่ 3 แสดงตัวอย่างการต่อวงจร

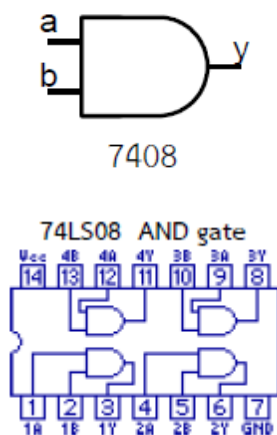

รูปที่ 4 โครงสร้างภายในของไอซีลอจิกเกต

การทดลอง

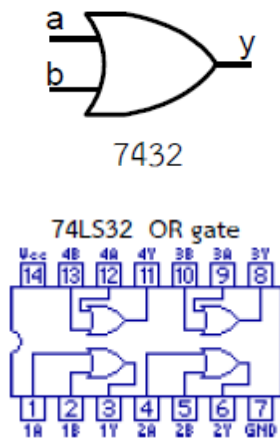
ให้นักศึกษาอ่านคู่มือ Logic Trainer ให้เข้าใจก่อนเริ่มทำการทดลอง

1. ให้นักศึกษาต่อวงจรตามรูปด้านล่าง ภายในไอซีลอจิกเกตตัวนี้มี AND gate จำนวน 4 ชุด นักศึกษาสามารถใช้ชุดใดก็ได้ โดยนักศึกษาต้องป้อนอินพุตที่ขา a และ b แล้วตรวจสอบค่าเอาต์พุตที่ขา y เมื่อต่อวงจรเสร็จให้ตรวจสอบความถูกต้องและบันทึกผลการทดลองลงตารางด้านล่างขานี้

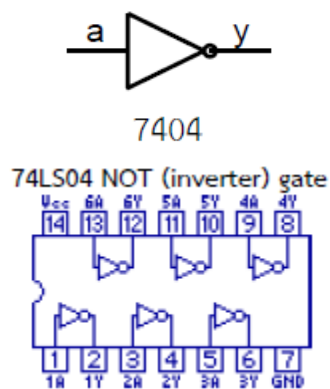

Input		output
a	b	y
0	0	
0	1	
1	0	
1	1	

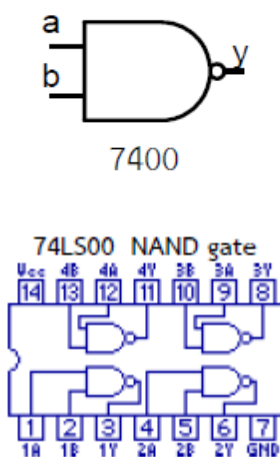
2. ให้นักศึกษาต่อวงจรแบบเดียวกับการทดลองที่ 1 แต่เปลี่ยน AND gate เป็นเกตอื่นๆ เมื่อต่อวงจรเสร็จ ให้ตรวจสอบความถูกต้องและบันทึกผลการทดลองลงตารางด้านล่างขวานี้

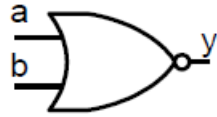
Input		output
a	b	y
0	0	
0	1	
1	0	
1	1	

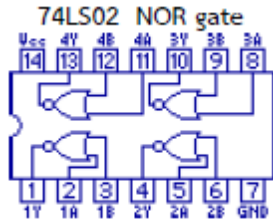
Input	output
a	y
0	
1	

Input		output
a	b	y
0	0	
0	1	
1	0	
1	1	

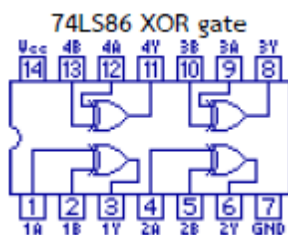
7402

Input		output
a	b	y
0	0	
0	1	
1	0	
1	1	

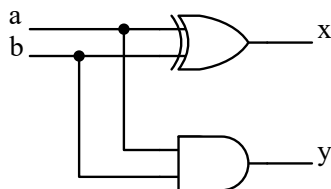

7486

Input		output
a	b	y
0	0	
0	1	
1	0	
1	1	

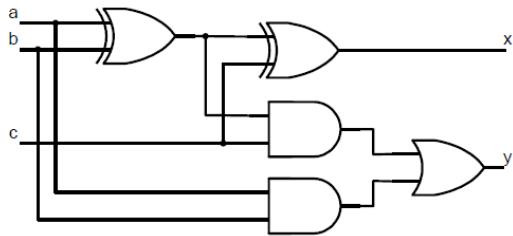
3. ให้นักศึกษาต่อวงจรดังรูปด้านล่าง ซึ่งประกอบด้วยไอซีลอจิกเกตสองตัวเบอร์ 74LS86 กับ 74LS08 ทั้งนี้ต้องพิจารณาจากโครงสร้างภายในจากรูปที่ 4 เพื่อสร้างวงจรขึ้นเอง โดยนักศึกษาต้องป้อนอินพุตที่ขา a และ b แล้ว บันทึกค่าเอาต์พุตที่ขา x และ y เมื่อต่อวงจรเสร็จให้ตรวจสอบความถูกต้องและบันทึกผลการทดลองลงตารางด้านล่างขวานี้แล้วเรียกให้ตรวจ

74LS86 ต่อกับ 74LS08

Input		output	
a	b	x	y
0	0		
0	1		
1	0		
1	1		

4. ให้นักศึกษาต่อวงจรดังรูปด้านล่าง นักศึกษาจะต้องดูโครงสร้างและเบอร์ไอซีจากจากรูปที่ 4 โดยนักศึกษาต้องป้อน อินพุตที่ขา a, b และ c แล้วบันทึกค่าเอาต์พุตที่ขา x และ y เมื่อต่อวงจรเสร็จ ให้ตรวจสอบความถูกต้องและบันทึกผลการทดลองลงตารางด้านล่างขวานี้ แล้วเรียกให้ตรวจ

Input			output	
a	b	c	x	y
0	0	0		
0	0	1		
0	1	0		
0	1	1		
1	0	0		
1	0	1		
1	1	0		
1	1	1		

4.1 ใช้ไอซีเบอร์อะไรบ้างในการสร้างวงจร

.....

.....

ใบตรวจการทดลองที่ 1

วัน/เดือน/ปี _____ ☐ กลุ่มเช้า ☐ กลุ่มบ่าย กลุ่มที่ _____

1. รหัสนักศึกษา _____ ชื่อ-นามสกุล _____

2. รหัสนักศึกษา _____ ชื่อ-นามสกุล _____

การตรวจการทดลอง

☐ บันทึกคะแนนแล้ว

การทดลองข้อ 3 (5+5 คะแนน) _____ ลายเซ็นอาจารย์ _____

การทดลองข้อ 4 (5+5 คะแนน) _____ ลายเซ็นอาจารย์ _____

คำถามท้ายการทดลอง (5 คะแนน) _____

1. ระบุหมายเลขไอซีที่ใช้งานของลอจิกเกตดังต่อไปนี้ พร้อมวาดสัญลักษณ์ลอจิกเกตประกอบ

OR gate หมายเลขไอซี	NOR gate หมายเลขไอซี
NAND gate หมายเลขไอซี	XOR gate หมายเลขไอซี

2. วงจรในการทดลองข้อ 3 คือ วงจร

3. วงจรในการทดลองข้อ 4 คือ วงจร